

Fernando Mansilla: morir i matar a l'ombra de la Alameda

 www.quaderndelesidees.press/fernando-mansilla-morir-i-matar-a-lombra-de-la-alameda/

1 de desembre del 2025

Temps de lectura: 10 minuts

Alberto Valle

Poètic, musical, afilat, entusiasta, agredolç, festiu, pròxim i curull d'una humanitat càlida que era capaç de plasmar a través d'una narrativa vibrant i exacta, Fernando Mansilla és un d'aquells autors afortunadament arrabassats a l'oblit i la desmemòria. El cronista d'una Sevilla subterrània i marginal, on l'autor parla del pitjor i el millor de carrers que no surten a cap guia i de les ànimes que hi viuen i hi moren.

Me siento un hombre de mundo

de este mundo

que arde a mi alrededor.

Fernando Mansilla havia vingut al món per fer art. Nascut al barri de Gràcia de Barcelona el 1956, amb ganes de fugir del món gris que l'envoltava, va fotre el camp als anys 70, després d'aparcar els estudis universitaris, probablement convençut que hi ha coses que s'aprenen vivint a peu de carrer i no pas a una aula. Imbuït per les faïçons mediterrànies de la contracultura autòctona de l'època, va anar a parar a Mallorca, on s'hi va estar una temporada fins que, el 1981, va recalcar a Sevilla, la que s'acabaria convertint en la seva ciutat. L'hàbitat convuls i excitant dels seus dies i de la seva obra.

Fernando Mansilla

«En aquella època Sevilla era considerada una ciutat mítica, amb un moviment cultural molt atractiu, on destacaven grups com Lole y Manuel o Smash, però la raó fonamental del seu trasllat va ser sens dubte el bon haixix i el flamenc, ja que en aquella època el Fernando vivia amb una parella que volia aprendre a ballar flamenc a qualsevol cost. Aquest esdeveniment l'explica perfectament bé i de forma molt divertida en el text *No me gusta el flamenco*, que posteriorment va formar part del muntatge de l'obra de teatre *Libertino*, nominada als Premis Max», expliquen Lola Cordero, la que esdevindria dona de Fernando Mansilla, i Manuel Burraco, codirector de l'Editorial Barrett, el segell que més que ningú ha contribuït a mantenir viva la memòria de l'autor.

El periodista, professor i gestor cultural Fran G. Matute, autor de l'imprescindible *Esta vez venimos a golpear: vanguardismo, psicodelias y subversiones varias en la Sevilla contracultural* (1965-1968), defineix així aquella Sevilla dels primers 80: «Culturalment parlant, es trobava en transició, mai més ben dit. El món *hippie* —la generació del *rollo*, per entendre'ns— havia desaparegut per complet i donava pas a una incipient *movida*, aquí anomenada *meneo*, gràcies a la irrupció dels primers *punks*, com el Dogo, que de fet també venia de Barcelona, o a les primeres botigues de discos dedicades a la *new wave* com, per exemple, El Siglo de Plástico. En paral·lel, comencen a proliferar locals d'oci nocturn, grups de rock, companyies de teatre amateur, *fanzines*... Igual que a Madrid, però a menor escala i amb alguns anys de retard».

A la seva arribada a la ciutat, l'autor estudia clarinet al conservatori i entra a la companyia de carrer La Pupa com a clarinetista i actor. «En aquell moment comença també a fer els seus propis muntatges i paral·lelament treballa com a músic de carrer al barri de Santa

Cruz, i és probablement d'aquesta manera com va aconseguir el millor sou de la seva vida», expliquen la Lola (a qui coneix en aquesta època) i el Manuel. Allà es forja l'artista de carrer, l'observador que acabarà explicant, a través dels seus poemes, els seus contes i les seves novel·les, l'ànima humana i subterrània d'uns carrers sobre els quals no sempre brilla el sol i que tenen altres colors, que també són especials.

Ahora, aquest esperit el manté en el subsol cultural sevillà. «Ell va ser un tio molt *underground*, en el sentit més pur de la paraula. Sempre va anar a la seva, individualista, sense mai voler créixer en el marc de l'oficialitat. Es va moure per uns cercles molt concrets, sobretot teatrals o poètics, així que no tothom el coneixia bé; potser alguns n'havien sentit parlar o l'havien vist demanant pel carrer, però poca cosa més. Per aquest motiu, va ser un artista poc valorat en el seu moment», explica Matute.

Un perro verde

Després del seu pas per La Pupa, Mansilla decideix muntar els Mongolos de la Muerte juntament amb la Lola, la seva exdona i la parella d'aquesta. Amb aquesta companyia viatgen a Mallorca per representar en bars i places l'obra *Pon a enfriar el mono*.

L'escenari torna a ser el carrer, la taverna, és art espontani que no surt a les cartelleres ni del que es parla a cap mitjà. «Fernando invertia tot el seu temps a escriure i a muntar les seves obres i deixava de banda la feina de màrqueting perquè l'autobombo mai no va ser el seu punt fort. Mai li van interessar els diners, o almenys això no era el que movia la seva manera de caminar pel món», expliquen la Lola i el Manuel, que recorden «les imatges d'un vídeo casolà increïble, totalment *underground*, de l'estrena en un bar de Granada de l'obra de teatre *El hijo de perra*, on crema bosses de plàstic que pegen del sostre i es treu sang en directe amb una xeringa». Artaud en estat pur.

Hijo de perra

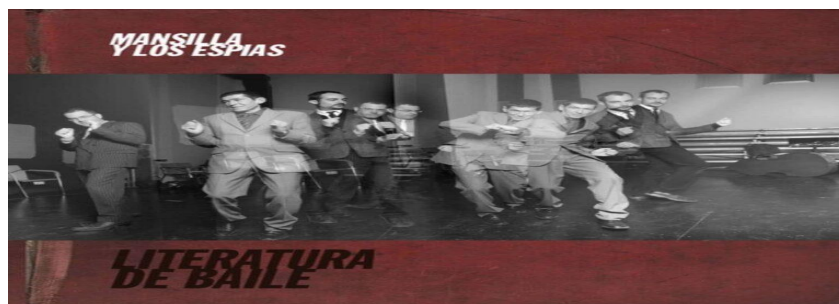
Són anys de molt carrer. De nits que no acaben i albes amargues. D'hipodèrmiques reutilitzades i culleretes cremades. Anys en què l'*establishment* intenta domesticar l'art, i alguns artistes indòmits, com Fernando Mansilla, viuen, respiren i creen des dels marges. Sense permís d'aquelles autoritats (no sempre) competents. Autèntic art lliure.

Rememora Matute: «De fet, les seves primeres obres de teatre les va veure molt poca gent, i als seus recitals hi anaven els que hi anaven. Durant els seus anys d'«enganxat», se'l veia poc, no va ser mai una figura present dins de l'escena alternativa de la ciutat.

Després, amb els seus espectacles de *spoken word*, ja de manera tardana, sí que crec que va connectar bé amb l'entorn alternatiu sevillà, però fins llavors va ser un *perro verde*».

Un «gos verd», sí, que llegia tones de poesia: des de la *Il·líada* d'Homer fins a la producció del seu adorat Octavio Paz, que citava en les seves obres.

Literatura de baile

Portada del disc *Literatura de baile*

«La poesia i l'escriptura del Fernando tenen, en general, un ritme musical brutal», expliquen la Lola i el Manuel. «La música impregnava el seu dia a dia i la mescla d'aquesta amb la poesia va donar forma a tota la seva obra, és gairebé impossible de separar-les. El Fernando deia que la seva poesia era millor escoltar-la que no pas llegir-la, per això cal escoltar-lo. Les orelles abans que els ulls. Per descobrir la seva producció poètica és imprescindible, i realment espectacular, accedir a la seva obra mitjançant els discos *Literatura de baile*, *Lucy* o *Dejad que los colgados se acerquen a mí*».

El 2008, l'autor uneix forces amb Javier Mora i Luis Navarro i crea Mansilla y los Espías, un projecte de *spoken word* articulat al voltant de l'obra poètica de l'autor. Aquesta iniciativa s'origina amb la tercera edició del festival Palabra y Música, que en paraules de Matute, «va ser tota una revolució a Sevilla, perquè per allà hi van passar molts artistes internacionals com Julian Cope, Jello Biafra, John Sinclair o Nick Hornby. I allà hi va debutar Mansilla amb els seus Espías». Per al periodista, «aquells espectacles de *spoken word* són la seva gran obra, ja que és allà on va saber fusionar tots els seus interessos: el teatre, la poesia i la música. De fet, molts dels textos utilitzats en aquest projecte eren poemes escrits per ell mateix en els seus inicis».

El 2011, el trio va llançar un disc llegendari, [*Literatura de baile*](#), que anticipa el moment en què, amb la seva primera novel·la, que sortirà dos anys després, Fernando Mansilla es convertirà en un autèntic autor de culte.

Canijo: el Guadalquivir a les venes

El 2013, veu la llum la primera edició de *Canijo*, per una editorial minúscula anomenada El Rancho. Fins llavors l'autor havia publicat alguns poemaris com *Poemas para la no posteridad* (Cangrejo Pistolero), però amb aquesta novel·la va trencar tots els motlles. «És totalment autobiogràfica i en les seves pàgines hi descriu, amb gran veracitat, com

era el lumpen sevillà al voltant de la Alameda, sobretot a la plaça del Pumarejo, que és allà a prop, i el barri de les Tres Mil Viviendas, que llavors era, i gairebé continua sent, el Salvatge Oest», descriu Matute.

«El Fernando va estar gairebé tres anys treballant en aquest llibre, el títol provisional del qual era *Buscarse una ruina*. Un procés dilatat i complex, ja que mai havia escrit un text tan llarg, al qual se sumaven el seu perfeccionisme a l'hora d'escriure i el fet que no tenia cap pressa perquè sortís publicat. El va escriure en els moments sobrants que tenia entre tocar al carrer, altres projectes teatrals i la cura i implicació en la criança de la seva filla, Julieta», asseveren la Lola i el Manuel, per als quals «no es tracta pas d'un text autobiogràfic, encara que, per descomptat, tot allò que surt a *Canijo* forma part de la seva vida i d'un món que coneix, però aquesta no és la seva història. Fernando és el cronista d'un món i uns personatges que ja són allà i en els quals s'inspira per narrar aquest conte. Mai no s'inventava res, buscava i empatitzava com ningú per retratar aquells personatges del carrer amb una sensibilitat única». Històries de ionquis i perdedors que sobreviuen (o no) en les artèries embrutides d'una Sevilla secreta que sagna, mossega, xiscla i, quan cal, quan no hi ha cap altre remei, pot arribar a morir matant. *Trainspotting* a la vora del Guadalquivir. Bukowski amb ceceo. Brutal i enorme.

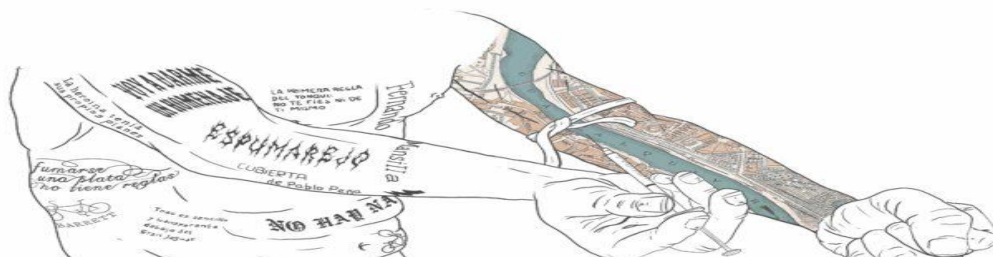
Malgrat sortir en una editorial minúscula, vinculada al grup musical Pony Bravo, i que en aquella primera edició no hi havia més informació sobre l'autor que el seu nom, el llibre va fer el soroll adequat. «La seva publicació va cridar molt l'atenció i es va esgotar de seguida la primera edició gràcies al boca-orella», recorda Matute. «La premsa local també se'n va fer ressò. Va ser tal l'èxit que el llibre es va esgotar ràpidament i l'editorial no va saber ben bé què fer, no es va atrevir a reeditar-la i, de fet, no va treure mai cap altre llibre. Durant molts anys, aquesta primera edició es va convertir en una peça de col·leccionisme fins que la va reeditar Barrett».

El periodista la defineix com a obra pionera. «Mai havíem llegit una ficció així, sobre Sevilla, amb tanta força, tan estripada, tan autèntica. Fins i tot pertanyent a una altra generació, vaig ser capaç de reconèixer aquella plaça del Pumarejo plena de ionquis, perquè jo des de molt jove m'he mogut per aquells carrers, i tot allò que s'hi narra, els descampats amb gent punxant-se a plena llum del dia, jo ho havia vist amb els meus ulls de nen. Penseu també que la Sevilla *underground* mai havia tingut un relat des de dins. Cap dels protagonistes de la ciutat dels 60 i 70 havia escrit mai les seves memòries, ni tan sols ficcionades. Mansilla va ser el primer».

Pocs anys després, ja amb l'autor mort, l'editorial Barrett, fundada pel Manuel juntament amb el Zaca i la Belén, va reeditar aquest llibre per donar-li la segona vida que mereix, i per contribuir al fet que la figura de Fernando Mansilla sigui cada cop més coneguda i reconeguda fora dels seus territoris naturals. «Solem dir, mig en broma i mig de debò, que vam iniciar el nostre projecte editorial per poder publicar l'obra del Fernando. Finalment, ho vam aconseguir!», diu un exultant Manuel Burraco.

Discs, bestiaris i una novel·la inèdita

A més de la segona (i definitiva) edició de *Canijo* —amb impactant portada de Pablo Peña, baixista dels Pony Bravo, banda molt vinculada a l'artista—, Barrett ha publicat altres obres de l'autor o relacionades amb ell. La primera és la compilació *Relatos faunescos*. «Hi ha qui pensa que es tracta d'un llibre de rondalles, però res a veure. El Fernando ens va explicar una vegada que, si no hagués estat artista, li hagués agradat ser veterinari. Era un gran amant dels animals i aquí juga amb tot això, replant el clau d'una forma que deixa KO el lector i, igual que les cançons de Lou Reed, aquí estem davant un conjunt de relats que caminen pel costat més salvatge de la vida: un nen que vol convèncer el seu pare anarquista de l'existència dels Reis Mags, una orada que narra una escena de narcotràfic o la història d'un gitano anomenat "el Tigre de Malasia"... És un llibre genial!», afegeix el Manuel.

Imatge de la portada del llibre *Canijo*

Després de bregar amb una sèrie de problemes de salut, Fernando Mansilla va morir el 2019, deixant diferents caps per lligar. Projectes que no van arribar a veure la llum, com «el disc enregistrat amb Pablo Peña i Javi Mora i produït per La Suite que», anuncia Lola, «veurà per fi la llum enguany, sota el títol *Mansilla y los Ultrapelmazos en la frontera de la cruda realidad*».

Un altre treball que va quedar a pocs passos de la conclusió va ser la seva segona novel·la, *Matar cabrones*, un altre artefacte brutal d'humor vitriòlic, violència i situacions descarnades narrades amb sensibilitat extrema, que Barrett va decidir publicar. «Fernando escrivia coses i ens les anava ensenyant. En aquelles dates es va començar a trobar malalt, molt més cansat. Ens va enviar un primer capítol que ens va deixar al·lucinats. Fins i tot ell mateix ens va confessar que era tan bo que no es veia capaç de mantenir aquell nivell en la resta de la novel·la. No va aconseguir concloure el manuscrit, però la Lola ens va facilitar els arxius finals. Allà l'autor plantejava dos possibles finals. Sabíem que al Fernando li feia molta il·lusió publicar aquest llibre, vam decidir fer-lo amb tot el respecte del món, no intervenir-hi, només organitzant algunes peces, sense

modificar res, sense reescriure res, i deixant aquells dos finals perquè tothom pogués colar-se en la seva ment i en la seva manera d'escriure». El resultat és un llibre que, si bé no té la càrrega mítica del seu predecessor, es llegeix d'una tirada i ens transporta a alguns dels escenaris on Mansilla sabia submergir el lector d'aquella forma magistral.

Mansillisme *über alles*

Ànima autocombustible, gràcies «a la feina tan amorosa de recuperació duta a terme per l'editorial Barrett» (Matute *dixit*), a Fernando Mansilla se'l coneix i reivindica, tant dins com fora de Sevilla. D'aquella ciutat les parts menys amables de la qual va glossar amb tanta precisió, cruesa i afecte.

«Com per a moltes persones, la mort del Fernando va ser un cop molt dur; necessitàvem fer un llibre homenatge, una espècie de record d'una persona que per a nosaltres era un referent artístic, un amic, algú molt especial», explica Manuel Burraco en relació amb *Mansilla streetview*, un volum del qual «el dramaturg David Montero va estructurant les diferents parts, introduint anècdotes i reflexions com a petits pròlegs que el converteixen també en una espècie de guia local o llista de carrers de la ciutat en clau Mansilla».

Però els homenatges van més enllà de l'editorial Barrett. El 2002, Rafael Oliver va dirigir [Libertino](#), un documental que explora la vida, obra i món (interior i contextual) de l'autor. I el 2023, el mateix Fran G. Matute li va retre homenatge juntament amb Lola Cordero i l'advocat i agitador Eze Ríos, amb [Fernando Mansilla: poeta, cronista y literonauta](#). «En el seu moment havia volgut convidar-lo a participar amb els Espías al festival Bookstock, les primeres edicions del qual vaig dirigir, però sempre pensava que no tindria prou pressupost per contractar-lo. Em penedeixo de no haver-ho intentat, perquè jo amb ell mai no vaig arribar a parlar-hi, no hi vaig tenir relació. Potser per això li vaig dedicar aquest especial centrat en la seva obra teatral i literària dels anys 80», argumenta.

Després de sis anys des de la seva defunció, el llegat de Fernando Mansilla està més viu i vibrant que mai gràcies a una obra que, sense buscar cap mena de glòria, sense perseguir la fama ni l'aplaudiment fàcil, va saber captar i reflectir les veritats i els colors de l'ànima d'uns carrers que, abans d'ell, mai no havien tingut paraules pròpies. Gràcies per tot això, *maestro*.

Si t'ha agradat aquest article i vols rebre un butlletí amb els nous articles que publiquem envia'ns el teu correu electrònic i et subscriuràs a la Newsletter de Quadern.

Quadern de les ideesCapital Natural

He llegit i acceptat les condicions establertes en l'[avis legal i política de privacitat](#).

[Alberto Valle](#)

Barceloní collita de 1977, Alberto Valle és escriptor i periodista. A més de per a Quadern de les idees..., escriu per a altres capçaleres com The New Barcelona Post o Ruta66 sobre temes de literatura i música, i està ficat en l'organització i dinamització d'esdeveniments i actes culturals: xerrades, taules [...]

[Llegir més](#)